

Saksbehandler: rådgiver strategi og samfunn Eivinn Fjellhammer

Revisjon av kommuneplanens samfunnsdel 2020 - 2040 - offentlig ettersyn

Lovhjemmel: PBL §11-14

Rådmannens innstilling:

Forslag til kommuneplanens samfunnsdel sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn med følgende endringer:

- Nummerering av mål og strategier fjernes fra dokumentet.
-
-
-

Sammendrag:

Kommuneplanens samfunnsdel er et strategisk styringsdokument, og tar stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. Kommuneplanens samfunnsdel er grunnlaget for sektorenes planer og virksomhet i kommunen. Den gir retningslinjer for hvordan kommunens egne mål og strategier skal gjennomføres i kommunal virksomhet og ved medvirkning fra andre offentlige organer og private. Kommuneplanens samfunnsdel legges til grunn for kommunens egen virksomhet og for statens og regionale myndigheters virksomhet i kommunen.

Arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel startet januar 2018, og har vært en pågående prosess med politisk og administrativ forankring fram til juni 2019. Planforslaget er organisert rundt FNs bærekraftmål, hvor det er fastsatt egne mål og strategier for Lunner kommune. Målene og strategiene i planen er tverrsektorielle og skal gi kommunen retning fram mot 2040.

Saksutredning:

Kommunestyret vedtok i sak 115/17, den 19.10.2017 å revidere kommuneplanens samfunnsdel.

Kommuneplanens samfunnsdel er et strategisk styringsdokument, og tar stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. Kommuneplanens samfunnsdel er grunnlaget for sektorenes planer og virksomhet i kommunen. Den gir retningslinjer for hvordan kommunens egne mål og strategier skal gjennomføres i kommunal virksomhet og ved medvirkning fra andre offentlige organer og private. Kommuneplanens samfunnsdel legges til grunn for kommunens egen virksomhet og for statens og regionale myndigheters virksomhet i kommunen.

I januar 2018 ble det avholdt et seminar om kommuneplanens samfunnsdel for kommunestyret. Planprogrammet ble vedtatt 06.09.2018, i K-sak 81/18. Framdriftsplanen i planprogrammet ble endret av kommunestyret i KS 54/19, hvor det ble besluttet å 1.gangsbehandle planen september/oktober 2019 og at nytt kommunestyre 2.gangsbehandler planen med innspill i januar/februar 2020.

Gjennom høsten 2018 og våren 2019 har det foregått en prosess internt og eksternt for å samle inn innspill til kommuneplanens samfunnsdel. Det har i tillegg til orienteringer vært gjennomført følgende:

- Arbeidsmøter med:

- KIME
- Helse- og omsorgskomite
- Oppvekst- og kulturkomite
- Ungdomsråd
- Eldreråd og råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne
- Utvidet ledergruppe
- Formannskapet
- Lunner næringsforum

Arbeidsmøtene ble gjennomført i to runder, hvor den første var utforskende mht. å vurdere Lunner kommune og aktuelle problemstillinger opp mot bærekraftmålene. Den andre runden innebar en gjennomgang av forslag til mål for Lunner kommune. Ikke alle råd/forum var med på begge rundene.

Formannskapet ble orientert om planstruktur på møtet 8.11.18. Hovedbudskapet i orienteringen var «*God kobling mellom samfunnsdel og handlingsdel /m økonomiplan er viktig for en god rullerende kommuneplanlegging. Lunner kommune utfordres av mange planer og en for sektorisert planlegging...*». Etter innspill fra formannskapet har rådmannen lagt til grunn at det skal utvikles en slik god kobling mellom samfunnsdel og handlingsdel /m økonomiplan, ved at handlingsdelen blir del av økonomiplan. Dette er i samsvar med ny kommunelov §14-4 og PBL §11-1 fjerde ledd.

Kommunestyret fikk i uke 2 - 2019 anledning til å svare på en spørreundersøkelse om målene i den gjeldende Samfunnsdelen. Resultatene viste at det var relativt høy oppslutning om hovedtrekkene i målene i gjeldende samfunnsdel. Mål i gjeldende samfunnsdel er tatt med videre etter innspill fra formannskapet 24.1.2019. Flere av målene i den gjeldende samfunnsdelen var godt egnet i en arealstrategi. Planforslaget inkluderer en arealstrategi, som skal legge føringer for det videre arbeidet med kommuneplanens arealdel.

Rådmannen tok tidlig initiativ til at kommunen skulle ta i bruk FNs bærekraftmål i kommuneplanens samfunnsdel. Dette var et fokus i arbeidsgruppene gjennom høsten 2018, blant annet gjennom systematisk gjennomgang av lokal relevans og lokale forutsetninger for hvert mål.

Lunner kommune har hatt et samarbeid med FN-sambandet gjennom 2018/2019, med hensikt å prøve ut ulike metoder for arbeid med bærekraftmålene på lokalt nivå. FN-sambandet var i Lunner på arbeidsmøte med formannskap og kommuneledelse den 24.01.2019. I møtet kom formannskapet med innspill om at kommuneplanens samfunnsdel skal benytte FNs bærekraftmål som struktur for de kommunale målene, i tillegg til at man valgte ut prioriterte bærekraftmål.

Det er gjennomført en innbyggermedvirkning, hvor LEVA Urban design blant annet gjennomførte en innbyggerundersøkelse, arbeidsgrupper med utvalgte personer

fra kommunen og over 130 barneskoleelever, og en aktivitetsdag for innbyggerne i Lunner. LEVA Urban design orienterte kommunestyret 6. mars 2019 om resultatene av medvirkningen. Resultatene av medvirkningen ble tatt med i det videre arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel.

I KS 54/19, 2.5.19, behandlet kommunestyret mål for Lunner kommune. Kommunestyret behandlet målene som ble lagt fram i saken og sendte dette tilbake til Rådmannen for videre bearbeiding.

I KS 76/19, 13.6.19, behandlet kommunestyret visjon og slagord for kommunen. Kommunestyret besluttet en ny visjon for Lunner kommune. «Sammen skaper vi det gode liv, trygt og attraktivt for alle.»

Administrasjonen har bearbeidet målene videre, og samlet målene innenfor felles bærekraftdimensjoner. Dette gjør det enklere å se helhet i kommunens virksomhet, i motsetning til å strukturere målene innenfor de tradisjonelle sektorene. Videre har administrasjonen jobbet med strategier for å nå målene. I forbindelse med bearbeiding av strategier har enkelte av målene, som ble lagt fram for kommunestyret, i KS 54/19, blitt omformulert til strategier. Bakgrunnen for dette er at målene hadde «ulikt nivå», og at flere av disse var bedre egnet som strategier. I planforslaget har målene blitt formulert som noe vi ønsker å oppnå innen 2040, mens strategiene er hvordan vi skal nå målene.

Om planen

Samfunnsdelen er bygd opp rundt fire fokusområder/dimensjoner, etter samme tankegang som FNs bærekraftdimensjoner. Fokusområdene er bygd på utvalgte bærekraftmål.

- SAMMEN SKAPER VI FRAMTIDEN!
  - *FNs bærekraftmål 17 omhandler samarbeid for å nå målene*
- LIKE MULIGHETER TIL GODE LIV - HELE LIVET
  - *FNs bærekraftmål 3, 4 og 10 omhandler innbyggerne*
- ATTRAKTIVE LUNNER - MED INNBYGGERNE I SENTRUM
  - *FNs bærekraftmål 8, 9 og 11 omhandler samfunnet og stedene*
- GRØNNE LUNNER - PÅ LAG MED NATUREN
  - *FNs bærekraftmål 12, 13 og 13 omhandler natur og miljø*

Hvert av fokusområdene inkluderer både delmål og strategier. Delmålene er behandlet av kommunestyret i KS 54/19, mens strategiene er nye. Det er ikke et «lineært forhold» mellom strategier og delmål, med en eller flere strategier per mål. Slik det er satt opp kan en strategi ha virkning på flere delmål.

Fokusområdene er ment å gi delmålene/strategiene en sammenheng. Hvert fokusområde har en egen tekst som løfter opp sentrale temaer.

Målepunkter

Under kommunestyrets behandling av delmålene ble måltall diskutert, hvor det blant annet ble ytret ønske om at man skulle benytte årsrapport til å rapportere på målene i samfunnsdelen. Administrasjonen skulle komme tilbake til måltall i forbindelse med strategiene. Det er gjort et arbeid med å velge ut måltall. Blant

annet er folkehelseprofilen for Lunner, som blir utviklet av Folkehelseinstituttet, velegnet for å hente målepunkter for kommunen.

Administrasjonen har deltatt i to møter med KMD, KS, Viken fylkeskommune, FN sambandet mfl. med tanke på å dele erfaringer om bruk av FNs bærekraftsmål i offentlig planlegging. Samarbeidet har blant annet resultert i at KMD har satt i gang et prosjekt for å fremskaffe verktøy for bruk av FNs bærekraftsmål i kommunal planlegging. Gruppen har blant annet diskutert behovet for målepunkter i forbindelse med bærekraftmålene.

Det gjøres et betydelig arbeid med å velge ut måltall på flere nivåer i forvaltningen. Både Viken fylkeskommune og SSB jobber med å få på plass målepunkter knyttet til FNs bærekraftsmål. Det er arbeidskrevende å etablere gode måltall, og det er hensiktsmessig å avvente resultatene av disse arbeidene, som er planlagt tilgjengelige i løpet av 2020.

Delmål

Administrasjonen har jobbet videre med målene kommunestyret behandlet i KS 54/19. I denne delen av prosessen innførte administrasjonen et nivå med strategier, i tillegg til målene. Dette åpnet opp noen nye muligheter, og fikk konsekvenser for hvordan vi videreførte enkelte av målene.

Når man ser kommunen som helhet vurderer Rådmannen delmål 3,3 og delmål 4,2 som relativt like innholdsmessig. Vi har derfor formulert sammen målene til å handle om kvalitet i tjenestene. I tillegg er det tilført at man skal ta innbyggernes perspektiv i hvordan kommunen fremstår utad, da det ikke kan være en forutsetning at man må kjenne kommuneorganisasjonen før man kontakter kommunen. I tillegg til at kvalitet er viktig er det også viktig at innholdet i tjenestene er gode, for eksempel mht. kommunestyrets formulering om «engasjerende skole». Det samme kan hevdes for et omsorgssenter, at det ikke er tilstrekkelig at den faglige kvaliteten i omsorgen er høy, men at det også må være et annet innhold for brukerne. Vi foreslår derfor følgende delmål, til erstatning for opprinnelige delmål 3,3 og 4,2. «Lunner kommune har tjenester som oppleves som helhetlige og koordinerte, med god faglig kvalitet og godt innhold.»

Delmål 8.3 er endret til «*Vi har trygge og forutsigbare rammevilkår for næringslivet, som gir høy verdiskapning i kommunen*», fra «*Vi har politikk og virkemidler for gründerskap og næringsetablering, ivaretar jord- og skogbruksnæringen og fremmer lokalt næringsliv.*» Det opprinnelige målet bar noe preg av å være en strategi. Vi hentet innholdet i det nye målet fra teksten til den oppdaterte visjonen formannskapet behandlet 6.6.19. Resten av innholdet i målet er omformulert som strategi S3,3.

Delmål 8,5 er omformulert til strategi S2,5. Denne strategien kan også knyttes til delmål 10,2, og kan for eksempel inneholde arbeidsmarkedsvirksomheter. Strategien kan også knyttes til andre delmål, som 3,2.

Delmål 9,1 ble opprinnelig hentet fra innovasjonsstrategien, og ble plassert under FNs bærekraftsmål om innovasjon og infrastruktur. Rådmannen vurderer dette

målet som tilhørende under delmål 17, samarbeid for å nå målene, da delmålet omhandler samhandling og deling.

Delmål 9,2 ble opprinnelig hentet fra digitaliseringsstrategien og passer best som en strategi for å nå andre mål, for eksempel 17,2 om bedre dialog mellom kommunen og innbyggerne. Delmålet er omformulert til S1,4.

Delmål 9,3 er omformulert til strategi, S3,2, for å nå mål om funksjonelle og attraktive tettsteder og bomiljøer. Med denne endringen oppstår det et rom hvor det er behov for et mål knyttet til kommunens bygningsmasse og infrastruktur. Planforslaget inneholder et nytt mål 9,3: «Lunner kommune har behovstilpasset og godt vedlikeholdt bygningsmasse og infrastruktur,» som ikke var med i kommunestyrets behandling av målene.

Delmål 11,3 omhandlet kommunens økonomi, hvor man hadde mål om å ha en bærekraftig økonomi med handlingsrom til å nå politiske og administrative mål. Målet ble vurdert som en strategi for å nå andre mål, og ble sortert under bærekraftmål nummer 17. Bakgrunnen for endringen er at god kommuneøkonomi krever felles innsats og forståelse, både politisk og administrativt.

Delmål 12,2 omhandler anskaffelser og hvordan kommunen kan være en ansvarlig innkjøper. Dette er en strategi for å bli en bærekraftig kommune, og ble omformulert til å være en strategi, S4,1.

Kommunestyret besluttet under delmål 15 at Lunner kommune skulle «være kjent for»: «15,1 - Lunner kommune er kjent for å ivareta de særpregene som kjennetegner Lunner kommune, med kulturminner, kulturlandskap og nærhet til naturen.» «15,2 - Lunner kommune er kjent for å tilrettelegge for friluftsliv, naturopplevelse og idrett, og sikrer forsvarlig bruk av naturen.» Dette ville først og fremst skapt fokus på en god kommunikasjonsstrategi, og tar fokus bort fra formålet. Det er vanskelig å se for seg at man kan ha en så god forvaltning på disse områdene at man kan bli alminnelig kjent for dette, uten at man tar valg som har betydelige kostnader for kommunen. Administrasjonen hentet tilbake den opprinnelige formuleringen. Målformuleringen med «være kjent for» fremmes som alternativforslag.

Delmål 17,1 Medborgerskap er ikke mye brukt i Norge. Medborgerskap står i motsetning til utenforskap, men det innebærer også et medansvar for samfunnet man lever i.

Delmål 17,4, «Lunner kommune har tydelige og målrettede planer, med modige strategiske valg» fremstod som en strategi for å nå andre mål, og har derfor blitt videreført som en strategi, S1,2, hvor vi i tillegg har fokusert på kvalitet i planprosesser.

Sammenstilling av endringer fra mål behandlet i KS 54/19.

Opprinnelig	Endret til
3,3 og 4,2	Skrevet sammen til felles mål
8,3	Omformulert og S3,3

8,5	S2,5
9,1	Sortert sammen med delmål 17
9,2	S1,4
9,3	S3,2
ny	9,3
11,3	S1,1
11,4	Omformulert
12,2	S4,1
15,1 og 15,2	Omformulert
17,4	S1,2

Strategier

Administrasjonen har utarbeidet en rekke strategier for å nå målene som ble behandlet av kommunestyret. Noen av disse er tidligere delmål, som blir vurdert som strategier. Andre strategier er nye, mens enkelte er godt kjent. Generelt er strategiene formulert med tanke på å være sektorovergrepene. Nedenfor kommenteres delvis bakgrunnen/tanken bak strategiene (ikke uttømmende):

SAMMEN SKAPER VI FRAMTIDEN!		
For å komme oss dit skal vi:		
S1,1	... ha en bærekraftig økonomi, med handlingsrom til å nå politiske og administrative mål.	Stammer fra delmål 11,3. Dette er en viktig strategi for å nå andre mål, da økonomisk handlekraft er avgjørende for evnen til å tilpasse kommunens aktivitet.
S1,2	... lage tydelige og målrettede planer med kunnskapsbaserte prosesser, som har stor grad av medvirkning og god informasjon til publikum.	Planer utgjør grensesnittet mellom kommunestyret og administrasjonen. Det er avgjørende for både politisk og administrativt nivå at det gjennomføres gode planprosesser, som sikrer forankring og legitimitet for de beslutningene som tas.
S1,3	... støtte opp om, og legge til rette for, frivillighet og kulturliv. Vi skal særlig ivareta frivilliginitiativer og tilbud rettet mot barn og unge.	Denne strategien er en erkjennelse av viktigheten av frivillig innsats i kommunen, og at kommunen har en viktig rolle som tilrettelegger for frivilligheten. Det legges opp til at kommunens rolle er å «støtte opp om og legge til rette for» frivilligheten.
S1,4	... ha en sikker digital infrastruktur, god informasjonsutveksling, gjenbruk av grunndata og brukervennlig samhandling med innbyggerne.	Denne strategien er basert på delmål 9,2. Dette er en viktig strategi for å forbedre samhandlingen mellom kommune og innbyggere, men er også viktig internt i kommuneorganisasjon. Gjenbruk av grunndata er for eksempel at man henter tilbake data det offentlige kjenner ved f.eks. utfylling av barnehagesøknad.
S1,5	... ta i bruk mulighetene innen	Innsikt i egen organisasjon er avgjørende

	digitalisering til å få bedre innsikt i egne data, og tilrettelegge data som nyttige styringsverktøy.	for å sikre god styring. Det gjøres allerede et betydelig arbeid med å tilrettelegge og rapportere, for eksempel gjennom KOSTRA. Det er likevel flere områder hvor bedre kunnskap om egne data vil kunne bidra med nyttige styringsverktøy for kommunen. Strategien er formulert både med tanke på å vite om og sikre tilgang til egne data, men også hvordan disse dataene oppbevares for å være tilgjengelig for analyse.
LIKE MULIGHETER TIL GODE LIV - HELE LIVET		
For å komme oss dit skal vi:		
S2,1	... ha koordinerte og samordnet tjenester. Tjenestene skal dekke alle livsfaser og sikre gode overganger mellom ulike deler av tjenestene.	De aller fleste målene i kommuneplanen forutsetter at kommunen evner å levere tjenester med god kvalitet og på en hensiktsmessig måte. Strategien dekker alle tjenester, og setter fokus på å bedre tjenestekvaliteten generelt, og på opplevelsen av kommunens tjenester for innbyggerne. Ett av punktene som er ment dekket i denne strategien er «èn dør inn», hvor for eksempel en elev som har tatt kontakt med en ansatt i kommunen, i prinsippet har tatt kontakt med kommunen og kan forvente å bli fulgt opp.
S2,2	... utøve tidlig innsats for barn, unge og familier. Enkeltpersoners utfordringer skal fanges opp, og løses, så tidlig i livsløpet som mulig.	Tidlig innsats er et godt innarbeidet begrep. I tillegg til å øke livskvaliteten til de det gjelder, er naturlig å tenke seg at det er besparende for kommunen på lengre sikt.
S2,3	... ha framoverlente opplæringsmetoder, som er tilpasset den enkelte elev og sikrer en engasjerende skole.	I fremoverlente opplæringsmetoder ligger det at skolene skal søke å tilegne seg ny kunnskap om formidling, og være i front mht. undervisningsmetoder.
S2,3b	jobbe aktivt med å styrke dialogen mellom hjem og skole. <i>(strategien er delt ut fra S2,3, og fikk dermed nummerering S2,3b)</i>	Samarbeid med foreldre er viktig for både elevmiljø og faglig framgang, og må være et viktig satsningsområde for kommunen. Her gjøres det allerede et betydelig arbeid, gjennom Kvalitetsrapporten, hvor samarbeidsutvalgene inkluderes i arbeidet.
S2,4	... utvikle og tilpasse Omsorgstrappa, for å sikre kvalitet i tjenestene og riktig tjenestenivå.	Omsorgstrappa er et annet innarbeidet begrep. Strategien er formulert med tanke på at dette er et område som må utvikles over tid, og som trolig ikke er statisk.
S2,5	... ta i bruk innbyggernes evner og kunnskap slik at alle, uansett bakgrunn, kan	Svarer opp en kombinasjon av målene 8,5 og 10. Utenforskap i arbeids- og samfunnsliv representerer både personlige

	delta i arbeids- og samfunnslivet.	og økonomiske utfordringer og konsekvenser. Kommunen ønsker at alle skal være i arbeid, og spesielt at andelen ufrivillig arbeidsløse går ned. Det betyr at man må tenke nytt rundt hvordan man kan nyttiggjøre seg av de ulike evner og kunnskaper innbyggerne har.
S2,6	... bruke boligsosiale tiltak for å ivareta innbyggere i sårbare livssituasjoner.	Boligsosiale tiltak er et av kommunens viktige virkemidler for å bl.a. fremme gode bomiljøer, mindre ulikhet og utjevne sosiale forskjeller.
ATTRAKTIVE LUNNER - MED INNBYGGERNE I SENTRUM		
For å komme oss dit skal vi:		
S3,1	... ivareta samfunnssikkerhet og generell beredskap i planlegging og forebyggende arbeid.	Dette er noe kommunen allerede gjør, og er ment som en påminnelse om å ta med samfunnssikkerhet i planverket. På et tidlig tidspunkt i arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel hadde vi med et mål om trafikksikkerhet. En strategi om samfunnssikkerhet i planverket inkluderer for eksempel trafikksikkerhet.
S3,2	... ha en helhetlig og koordinert infrastrukturutbygging, som sikrer tilgang på rent vann, forsyningsikkerhet for strøm og god tilknytning til høyhastighets internett.	Tidligere delmål 9,2.
S3,3	... utvikle politikk og virkemidler for gründerskap og næringsetablering. Kommunen skal aktivt stimulere næringslivet i kommunen ved å ha en tilretteleggende og koordinerende rolle.	Tidligere delmål 8,3
S3,4	... være aktiv i regionale samarbeidsfora, for å fremme effektive pendlermuligheter og gode rammevilkår for næringsvirksomhet.	Oppfølging av Stor-Oslo Nord mm. har vært inne som mål tidlig i arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel, men ble tatt ut da det ikke kunne stå som selvstendig mål. Gjeninnført som strategi her.
S3,5	... legge til rette for boligutvikling slik at det er rom for befolkningsvekst. Det skal være boliger for alle livsfaser, i varierte og trygge bomiljø.	En utfordring med eldrebølgen er at eldre husholdninger ofte har færre medlemmer, mens man fortsatt bor i den samme bygningsmassen. Det må bygges nye boliger bare for å opprettholde befolkningen på dagens nivå.

S3,6	... fremme aktivitet og utfoldelse i tettsteder, som kan skape fellesskap på tvers av alder, livssyn og etnisk bakgrunn, og åpne opp offentlige rom for variert bruk.	Denne strategien kan knyttes til attraktive tettsteder, men er også myntet på flere andre delmål, som 3,1, 4,1, 10,1, 11,1, 11, 2 og 17,1.
S3,7	... fremme klimavennlig og effektiv transport for alle aldersgrupper, som muliggjør møteplasser og aktivitetstilbud i hele kommunen.	Klimavennlig transport er et sentralt punkt mht. å redusere klimautslipp. Det kommer til å være et vedvarende transportbehov i en kommune hvor innbyggerne bor spredt. Samtidig etableres de fleste møteplassene i tilknytning til tettstedene, for eksempel fritidsklubb på Frøystad. Konseptet rusle buss har blitt nevnt i flere sammenhenger i arbeidet med samfunnsdelen, men blir ikke spesifisert i strategien fordi det eventuelt er et tiltak man kan prioritere.
S3,8	... etablere kompetanse- og heltidskultur i kommuneorganisasjonen. Kommunen skal ha et bevisst forhold til å utvikle og nyttiggjøre egen kompetanse og fremme nærvær og friskliv.	Begrepet kompetanse- og heltidskultur stammer fra Helse og mestring sitt arbeid for høyere stillingsandeler. Den samme tilnærmingen kan være nyttig i andre deler av virksomheten.
GRØNNE LUNNER - PÅ LAG MED NATUREN		
For å komme oss dit skal vi:		
S4,1	... stille tilstrekkelige miljøkrav, og ha etiske krav til arbeidsforhold og produksjonsformer ved alle anskaffelser.	Ett av målene under dette fokusområdet er å redusere klimagassutslipp i tråd med nasjonale mål. Denne strategien er formulert med «tilstrekkelige miljøkrav» med tanke på dette målet. Strategien bygger også delvis på tidligere delmål 12,2, om å stille flere krav enn pris ved kjøp av varer og tjenester.
S4,2	... jobbe aktivt med å redusere klimautslipp og miljøavtrykk fra egne tjenester. Kommunen skal innarbeide klimaregnskap i sin rapportering, med tanke på å følge opp nasjonale mål.	Klimaregnskap er en oppfølging av klima og energiplan 2018 - 2022
S4,3	... drive kunnskapsformidling og holdningsskapende arbeid i lokalsamfunnet, og veilede og motivere næringsaktører til å redusere klimagassutslipp og	Oppfølging av klima- og energiplanen. Selv om kommunens egne tjenester er der kommunen har størst handlingsrom, er det viktig å se ut over oss selv om vi skal nå målene som er satt. Det innebærer at vi

	drive bærekraftig verdiskaping.	også jobber utad for at vi skal være «grønne Lunner».
S4,4	utforme steder og bomiljøer som underbygger de særpregene og tradisjoner vi har i Lunner, med fokus på miljøvennlige materialer og lavt klimaavtrykk.	Handler om hvordan vi skal levere på klimamål i bl.a. byggesak og hvordan Lunner skal se ut.
S4,5	sikre at utvikling i kommunen ivaretar og tilgjengeliggjør attraktive naturområder og kulturmiljøer.	Strategien er ment å underbygge at selv om vi skal ha utvikling i kommunen, så skal vi bygge videre på de strukturene vi har i dag, og ta vare på de særpregene som kjennetegner Lunner.
S4,6	være pådriver for bærekraftig drift av landbruksarealer og praktisere et strengt jordvern utenfor tettstedene.	Oppfølging av landbruksplan for Hadeland. Dette er i tråd med nasjonale føringer og samsvarer med ivaretagelse av kulturlandskapet og nye satsinger på bl.a. «den dyktige bonden».

Arealstrategi

Et nytt element i forslaget til kommuneplanens samfunnsdel er en langsiktig arealstrategi. I nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging (2019) forventes det at: «*Kommunene utarbeider arealstrategier som del av kommuneplanens samfunnsdel, og legger disse til grunn ved revisjon av kommuneplanens arealdel*».

Kommunens arealstrategi skal bidra til å sikre tettere kobling mellom kommuneplanens samfunnsdel og arealdel. Arealstrategien sørger for at vi tar noen strategiske valg om arealdisponering, uten direkte kobling til selve plankartet. Dette kan forenkle arbeidet med arealdelen og er med på å synliggjøre «konsekvensene» av målene vi setter i samfunnsdelen.

Hovedtrekkene i arealstrategien er at Lunner kommune i fortsettelsen skal jobbe med fortetting i tettstedene samtidig som vi ivaretar de særpregene Lunner har i dag. Nasjonale føringer for regional og kommunal planlegging legger særlig vekt på fortetting rundt kollektivknutepunkt. Fremkommelighet uten bil er et viktig tema, spesielt for barns bevegelsesfrihet.

Selv om Lunner er en Marka-kommune skårer vi ikke spesielt godt på tilgjengelighet til utmarka. Lunner skårer likt med Nittedal og dårligere enn Jevnaker på andel av befolkningen med trygg tilgang på utmarka. Tilgjengelighet på utmarka er derfor løftet som et eget punkt (SSB tabell 09579).

Arealstrategien tar til orde for at vi skal utarbeide en arkitekturpolitikk for Lunner. En arkitekturpolitikk må ikke være juridisk bindende, men det åpner for at kommunestyret kan diskutere hvordan Lunner skal se ut i framtiden. Tanken med en arkitekturpolitikk er å dyrke særegenhetene i Lunner, og ha et bevisst forhold til det visuelle uttrykket til nye bygg.

Strategien tar opp næringsarealene i kommunen. Lunner kommune har flere ferdig regulerte næringsarealer i kommunen. Likevel viser det seg at når virksomheter ser til kommunen er det vanskelig å finne relevante og anvendbare næringsarealer. Med «relevante næringsarealer» menes arealer med en plassering og omgivelser som er godt egnet for den typen næring som vil ha fordeler av å etablere seg i kommunen. Dette er næringsarealer som utnytter våre komparative fortrinn knyttet til geografisk lokasjon, infrastruktur, andre næringer og lokal kompetanse. Det er også næringsarealer som legger til rette for den typen næringer vi ønsker med tanke på verdiskaping, arbeidsplasser og bærekraft. Dersom vi skal nå mål om vekst, som nevnt i delmål 8,1, er relevante næringsarealer en viktig forutsetning.

Lunner kommune har 4 tettsteder, hvor gjeldende planer har lagt særlig vekt på Roa og Harestua. Samtidig er det stor aktivitet på Grua, med utvikling av nye boområder. Lunner kommune rår ikke over etterspørselen etter boliger ulike steder i kommunen, men kan understøtte utvikling i områder der det er etterspørsel. I arealstrategien er dagens tettsteder definert ut ifra dagens utstrekning fra et sentralt punkt. Det finnes utviklingspotensial innenfor disse avgrensningene for samtlige av tettstedene. Det ligger ytterligere avgrensninger på flere av tettstedene. For eksempel er Harestua avgrenset av markagrensa og Harestuvannet. Roa er avgrenset av Gjøvikbanen og rv4, og Lunner er avgrenset i øst av Gjøvikbanen. En annen viktig avgrensning i Lunner kommune er jordbruksareal, som har særlig beskyttelse i nasjonale mål for jordvern. Rådmannen har foreslått en strategi hvor kommunen understøtter etterspørselen i markedet, men har formulert et alternativforslag som ligger nærmere dagens forståelse av utvikling i kommunen.

Både planprogrammet og kommunestyrets vedtak i KS 54/19 nevner fritidsbebyggelse. Fritidsbebyggelse har blitt problematisert mht. virkningen på miljøet, landbruket, natur- og friluftsliv, hvor beiteområdene blir mindre/avgrenset. Hytter legger i utgangspunktet beslag på areal, som avgrenser bruken av dette arealet for allmenheten. Samtidig innebærer hytter utbygging av infrastruktur som potensielt tilgjengeliggjør utmarka bedre. Hytter gir også kommunen inntekter gjennom eiendomsskatt, og øker potensialet for lokal næringsvirksomhet. Planforslaget foreslår å utrede videre hyttebygging i kommunen. Dagens begrensning på hytter er 150m² i samlet areal på bygningsmassen, inkludert boder og annekser. Denne avgrensningen ivaretar det «uttrykket» hyttene har i landskapet i dag, hvor man har søkt å unngå «hyttepalasser». Det kan for eksempel utredes muligheten for større familiehytter, med høy standard, som henvender seg til et annet markedssegment og vil gi et annet visuelt uttrykk i landskapet. Utredningen kan også undersøke hyttebygging i andre deler av kommunen. Bakgrunnen for forslaget er at det begynner å bli tett med hytter på nordsiden av Mylla. En viktig problemstilling mht. hytteområder er vann og avløp, hvor hytteområdene må ha en viss tetthet og størrelse før det blir økonomisk forsvarlig å koble til offentlig vann og avløp. Dette taler for å øke tettheten nord for Mylla. Markagrensa, topografi og landbruksareal legger store begrensninger på hvor et alternativt hytteområde kan ligge.

Vurdering/Drøfting:

Planprogrammet la en rekke føringer for kommuneplanens samfunnsdel, og er i hovedtrekk oppfylt. Forslaget til kommuneplanens samfunnsdel har en ulik struktur/oppbygning fra gjeldende plan, noe det ble åpnet for i planprogrammet.

Planprogrammet åpnet også for å se på plansystemet generelt. Som del av arbeidet med samfunnsdelen ble det vurdert at man skulle få en bedre kobling mellom økonomiplan/handlingsdel og kommuneplanens samfunnsdel. Dette er tatt til følge, og blir gjennomført i 2020. Dette er også i samsvar med nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging. En virkning av dette er at tiltak blir lagt til økonomiplan/handlingsdel. Dette vil ha konsekvenser for kommunedelplanenes status som kommunedelplaner. Dette må vurderes nærmere i planstrategi for neste periode.

Målene i planen bygger på innbyggermedvirkning, arbeidsgrupper, innspill fra formannskap/kommunestyret og gjeldende samfunnsdel og kommunedelplaner, men er strukturert rundt FNs bærekraftmål. I Nasjonale forventninger står det at «Fylkeskommunene og kommunene legger FNs bærekraftmål til grunn for samfunns- og arealplanleggingen.» Dette er oppfylt i planforslaget.

Det har vært prioritert å unngå sektoriserte mål og strategier.

I planprogrammet ble det fremmet at vi skulle «følge opp prinsippet om sterke koblinger mellom samfunnsdel og arealdel», gjennom en arealstrategi. Dette er i samsvar med nasjonale forventninger og er innført i planforslaget.

Et av punktene i planprogrammet er «*Lunners plass i regionen - en viktig diskusjon om kommunens tilhørighet og rolle i regionen. Skal vi vurdere en ny Hadelandskommune på nytt?*». Tilsvarende står i nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging, «*Kommuner som ikke har slått seg sammen, bruker planleggingen til å diskutere om de har forutsetninger for å møte framtidens utfordringer alene, eller om de bør slå seg sammen med nabokommuner.*» Kommunesammenslåing var gjenstand for valg samtidig med kommunevalget i 2015, hvor både Gran og Lunner sa nei til kommunesammenslåing. Dette har ikke vært et fremtredende tema i arbeidsgrupper eller annen medvirkning, og kommunesammenslåing har ikke blitt formulert som et mål eller strategi for Lunner kommune. Betydningen av interkommunalt samarbeid og mulig behov for å se på samarbeidsformen med nabokommunene er likevel nevnt i planforslaget.

Planforslaget er vurdert i lys av oppdaterte nasjonale forventninger, og er i stor grad i samsvar med disse. Planforslaget dekker ikke alle temaområdene Regjeringen tar opp i sine forventninger. I arealstrategien står det blant annet «... / tillegg til utvikling i tettstedene tillates utvikling av boenheter som underbygger tun-strukturen i kommunen.» Punktet går blant annet på bekostning av fortetting rundt kollektivknutepunkt og kan være på kant med nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging. Spredt bebyggelse vil medføre behov for skoleskys mm., og kan være utfordrende mht. infrastruktur. Planforslaget legger ikke opp til vilkårlig spredt bebyggelse, men bebyggelse i forbindelse med eksisterende beboelse, noe som innebærer at man ikke nødvendigvis lager nye

utfordringer. Tanken bak forslaget er at feltutvikling oftest er avgrenset til større utbyggere. Planforslaget kan åpne for en annen type utbygger, og kan være mindre kapitalkrevende enn større boligfelt. Denne typen boliger henvender seg også til et annet markedssegment enn dagens boligfelt. Jordvern vil legge begrensninger på hvilke muligheter man har for denne type utbygging.

1. Forhold til gjeldende planverk

a. Statlige og regionale planer

- i. Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019 - 2023**
- ii. Planstrategi for Oppland 2016 - 2020**
- iii. Regional plan for attraktive byer og tettsteder i Oppland**
- iv. Regional plan for samfunnssikkerhet og beredskap 2018 - 2021**
- v. Regional plan for folkehelse 2012 - 2016**
- vi. Regional plan for klima og energi 2013 - 2024**
- vii. Regional plan for Hadeland 2015 - 2021**
- viii. Regional plan for verdiskaping**
- ix. Regional plan for samferdsel**
- x. Regional plan for kompetanse**

b. Kommuneplaner

- i. Kommuneplanens samfunnsdel 2013 - 2024**
- ii. Kommuneplanens arealdel 2013 - 2024**

c. Kommunedelplaner

- i. Kommunedelplan Samfunnsutvikling 2017 - 2020**
- ii. Kommunedelplan Kommuneorganisasjon 2017 - 2020**
- iii. Kommunedelplan Kultur og frivillighet 2017 - 2020**
- iv. Kommunedelplan Oppvekst 2017 - 2020**
- v. Kommunedelplan Omsorg 2017 - 2020**
- vi. Kommunedelplan Klima, infrastruktur, miljø og eiendom (KIME) 2017 - 2020**

d. Fagplaner

- i. Kommunal planstrategi 2016 - 2019**
- ii. Klima - og energiplan for Lunner kommune 2018 - 2022**
- iii. Handlingsplan mot vold og overgrep i nære relasjoner**
- iv. Boligpolitisk handlingsplan 2015 - 2018**
- v. Landbruksplan for Hadeland 2018 - 2026**

Konklusjon:

Nummerering av mål og strategier i dokumentet er på plass for å gjøre det enkelt å finne målene og strategiene omtalt i saksfremlegget, og har ingen funksjon i det endelige dokumentet.

Alternativene til vedtak er formulert slik at man kan legge til ytterligere endringer, dersom dette er ønskelig.

Alternativ 1:

Forslag til kommuneplanens samfunnsdel sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn med følgende endringer:

- Nummerering av mål og strategier fjernes fra dokumentet.
-
-
-

Alternativ 2:

Forslag til kommuneplanens samfunnsdel sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn med følgende endringer:

- Nummerering av mål og strategier fjernes fra dokumentet.
- Mål 15,1 og 15,2 formuleres med «Lunner kommune er kjent for å ...»
- Punktet; «*Tettstedsutvikling skal være i samsvar med etterspørselen i markedet. I tillegg til utvikling i tettstedene tillates utvikling av boenheter som underbygger tun-strukturen i kommunen*» erstattes med: «*Lunner kommune prioriterer tettstedsutvikling på Harestua og Roa, med hovedvekt på boligvekst sør i kommunen*».
-

Vedlagt til behandlende organ:

Folkehelseprofil for Lunner 2019, Folkehelseinstituttet.

Oppsummering på innbyggermedvirkning, LEVA Urban design.

Strategi anbefalinger, LEVA Urban design.

Særutskrift av saken med saksframlegg sendes til:

Særskilt utskrift sendes til parter og naboer i saken

Rett utskrift av møtebok.

Roa,

Utvalgssekretær